

การศึกษาการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประคองต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ
ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

นางสาวจินตนา รักคำ

โครงการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I24725109

A STUDY OF GROUP SUPPORTIVE PSYCHOTHERAPY ON
DEPRESSION IN ELDERLY OF BANGCHAOCHA
ELDERLY CLUB, PHOTHONG DISTRICT,
ANGTHONG PROVINCE

Miss Chintana Rakkham

An Independent Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric nursing

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University

Academic Year 2006

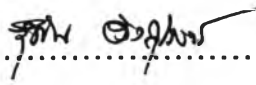
หัวข้อโครงการศึกษาอิสระ การศึกษาการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประคองต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

โดย นางสาวจินตนา รักคำ

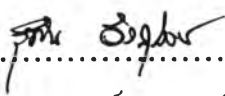
สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

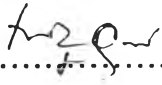
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. เพ็ญพัทธ์ อุทิศ

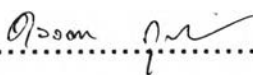
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำโครงการศึกษาอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..........คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. เพ็ญพัทธ์ อุทิศ)

..........กรรมการ
(นางดวงตา กุลรัตนญาณ)

จินตนา รักคำ: การศึกษาการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประจักษ์ต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุใน
ชมรมผู้สูงอายุตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

(A STUDY OF GROUP SUPPORTIVE PSYCHOTHERAPY ON DEPRESSION IN
ELDERLY OF BANGCHAOCHA ELDERLY CLUB, POTHONG DISTRICT,
ANGTHONG PROVINCE)

อ.ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ. 147 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุก่อนและหลังการใช้
กลุ่มจิตบำบัดระดับประจักษ์ เป็นการศึกษาแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่มี
ภาวะซึมเศร้าในชมรมผู้สูงอายุตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งได้รับการคัดเลือก
แบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแนวทางการใช้กลุ่มจิตบำบัด
ระดับประจักษ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่
ใช้ในการกำกับการศึกษา ได้แก่แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและเครื่องมือที่ใช้ในการ
ประเมินผลการศึกษา คือแบบประเมินภาวะซึมเศร้าของ Beck โดยเครื่องมือทั้ง 2 ชุดหลังมีค่าความ
เที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .85 และ .82 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย
ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ ที

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุก่อนและหลังการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประจักษ์มี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=13.84$) โดยคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าหลังการ
ใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประจักษ์มีค่าลดลง กว่าก่อนการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประจักษ์
($\bar{X} = 20.90$ และ 16.95 สำหรับก่อนและหลังการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประจักษ์ ตามลำดับ)

สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

#4877804936: MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEY WORD: ELDERLY/ GROUP SUPPORTIVE PSYCHOTHERAPY / DEPRESSION

CHINTANA RAKKHAM: A STUDY OF GROUP SUPPORTIVE PSYCHOTHERAPY ON DEPRESSION IN ELDERLY OF BANGCHAOCHA ELDERLY CLUB, PHOTHONG DISTRICT, ANGTHONG PROVINCE

ADVISOR: PENPAKTR UTHIS, Ph.D, 147 pp.

The purpose of this study project was to compare the depression of the elderly before and after attended the group supportive psychotherapy. The study design was the one group pretest-posttest design. A sample of 20 depressed elderly who met the inclusion criteria was purposively recruited from Bangchaocha Elderly club. Research instrument was the group supportive psychotherapy therapy guideline which was tested for content validity by three experts. The monitoring instrument was Self – esteem Inventory. Beck Depression Inventory was used to evaluate the study result. The Cronbach’s Alpha coefficient reliability of the two latter instruments were reported as .85 and .82, respectively. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Paired t - test.

Major findings were as follows :

The mean of depression scores in elderly before and after receiving the group supportive psychotherapy were significantly difference at p.05 level (t=13.84) by which the mean of depression scores after using group psychotherapy were lower than that before ($\bar{X}$ = 20.90 and 16.95 for pretest and posttest, respectively).

Field of study: Mental Health and Psychiatric Nursing

Academic year 2006

Student’s signature.....*Chintana Rakkham*.....

Advisor’s signature.....*Penpaktr Uthis*.....

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาอิสระฉบับนี้เป็นประสบการณ์การศึกษาที่สำคัญยิ่ง ซึ่งสำเร็จได้ด้วยความเมตตา และความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. เพ็ญพัทธ์ อุทิศ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่ ห่วงใย ตลอดจนเป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาเสมอมาโดยตลอด รวมทั้งการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และพยาบาลที่ดียิ่ง ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความเอื้ออาทรและความกรุณาที่อาจารย์มีให้เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์ ประธานสอบโครงการศึกษาอิสระ และนางดวงตา กุศลรัตนญาณ กรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระที่กรุณาให้คำแนะนำให้โครงการนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ความกรุณาให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แหล่งให้ความรู้อันเป็นเลิศ กรมสุขภาพจิต ที่สนับสนุนทุนการศึกษาในครั้งนี้ และขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกตลอดการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อกลิ้ง คุณแม่ทองล้วน รักคำ บิดาและมารดา ผู้ที่ให้ชีวิต ปัญญา ความเข้มแข็ง อันเป็นที่รักและเคารพอย่างยิ่ง ขอขอบคุณครอบครัวรักคำ ครอบครัวประทีนรัมย์ และครอบครัวบุญเยี่ยม ที่ให้กำลังใจและความห่วงใยเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตร่วมชั้นเรียนทุกคน ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอดจนสามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้ และขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการศึกษารั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากโครงการศึกษาอิสระฉบับนี้ขอมอบให้เป็นกำลังใจ และพลังแก่ทุกท่านที่กล่าวมา รวมถึงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าทุกท่าน ให้ท่านมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่สมบูรณ์ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
แนวเหตุผลและสมมุติฐานการศึกษา.....	6
ขอบเขตการศึกษา.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	14
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า.....	22
ความรู้สึกรู้สึกคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุกับภาวะซึมเศร้า.....	36
กลุ่มจิตบำบัดประคับประคอง.....	39
การใช้กลุ่มจิตบำบัดประคับประคองต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	52
ขั้นตอนดำเนินการศึกษา.....	62
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	102
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	102

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	111
รายการอ้างอิง.....	119
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	132
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	134
ภาคผนวก ค. ใบยินยอมประชากร.....	145
ประวัติผู้เขียน โครงการศึกษาอิสระ.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงจำนวนปัจจัยที่มีผลต่อการบำบัดและการจัดลำดับที่ของปัจจัย ที่มีผลต่อการบำบัดจากกลุ่มจิตบำบัดระดับประคอง ทั้ง 5 ครั้ง ของกลุ่มที่ 1.....	99
2	แสดงจำนวนปัจจัยที่มีผลต่อการบำบัดและการจัดลำดับที่ของปัจจัย ที่มีผลต่อการบำบัดจากกลุ่มจิตบำบัดระดับประคอง ทั้ง 5 ครั้ง ของกลุ่มที่ 2.....	100
3	แสดงจำนวนคะแนนและระดับความรู้สึที่มีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการใช้กลุ่ม จิตบำบัดระดับประคอง.....	101
4	แสดงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้า จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพ อาชีพ การมีโรคประจำตัว และข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคม.....	106
5	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนและระดับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุก่อน และหลังการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประคอง.....	109
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการใช้กลุ่มจิตบำบัดระดับประคอง.....	110